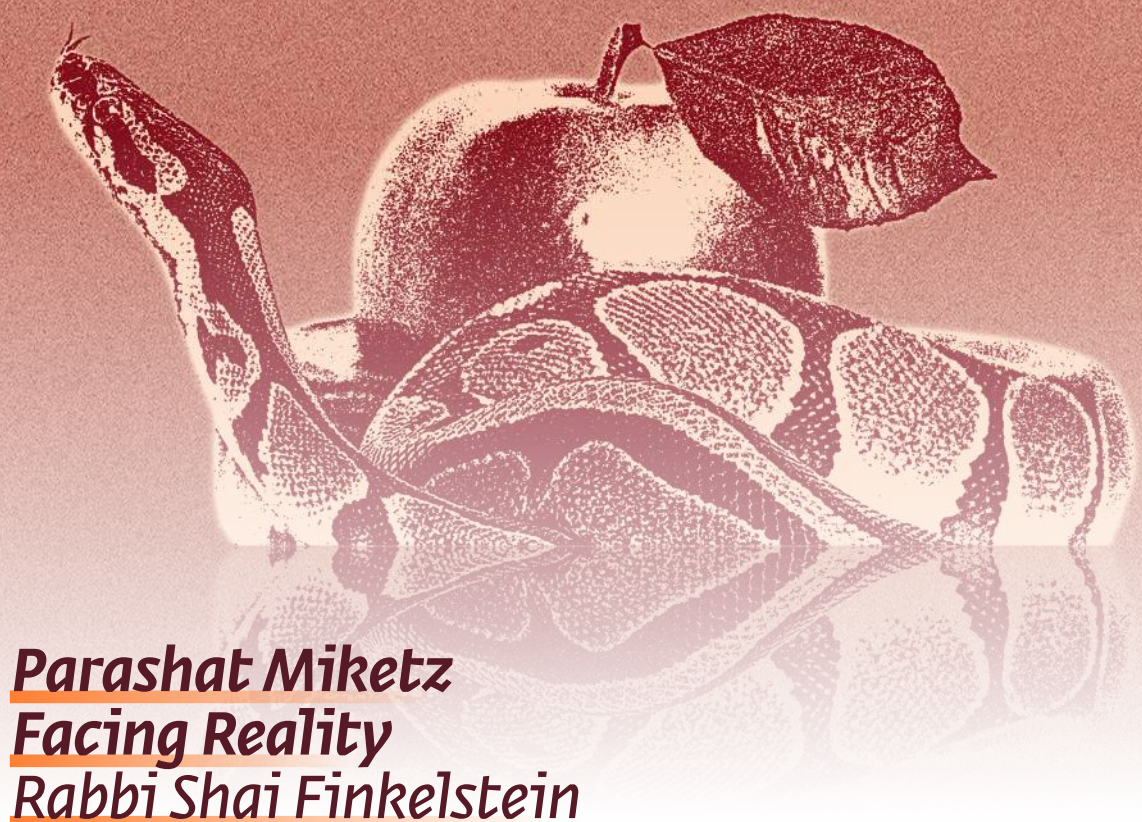

Parashat Miketz **Facing Reality** **Rabbi Shai Finkelstein**

בראשית פרק מ"א פסוקים לח-מ

וַיֹּאמֶר פֶּרְעֹה אֶל-עֲבָדָיו הֲנִמְצָא כֹהֵן אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ: וַיֹּאמֶר פֶּרְעֹה אֶל-יוֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָהּ אֶת-כָּל-זֹאת אֵין-נָבוֹן וְחָכָם כְּמוֹךָ: אַתָּה תִּהְיֶה עַל-בֵּיתִי וְעַל-פִּיךָ יִשְׁק כָּל-עַמִּי רַק הַכֶּסֶף אֶגְדֹּל מִמֶּךָ:

בראשית פרק מב פסוקים ז-ח

וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶת-אֶחָיו וַיִּכְרֶם וַיִּתְּנֵם אֲלֵיהֶם וַיְדַבֵּר אִתָּם קְשׁוֹת וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֵאֵין בָּאתֶם וַיֹּאמְרוּ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן לְשֹׁבַע-אֶכָּל: וַיִּכַּר יוֹסֵף אֶת-אֶחָיו וְהֵם לֹא הִכְרָהוּ:

בראשית רבה צא, ז

וּרְבִנָּן אָמְרִי הוּא שְׁהִנִּיחַן בְּחִתִּימַת זָקֵן, וַיִּכַּר יוֹסֵף אֶת אֶחָיו וְהֵם לֹא הִכְרָהוּ, שְׁהִנִּיחוּהוּ בְּחִתִּימַת זָקֵן.

בראשית פרק מב פסוקים כז-כח

וַיִּפְתַּח הָאֶחָד אֶת־שָׁקוֹ לְתֵת מִסְפּוֹא לְחִמְרוֹ בְּמִלּוֹן וַיֵּרָא אֶת־כֶּסֶפוֹ וְהִנֵּה־הוּא בְּפִי אִמְתָּתוֹ:
וַיֹּאמֶר אֶל־אָחִיו הַיּוֹשֵׁב בְּכֶסֶף וְגַם הִנֵּה בְּאִמְתָּתִי וַיֵּצֵא לָבָם וַיַּחְרְדוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו לֵאמֹר מֶה־
זֹאת עָשָׂה אֱלֹהִים לָנוּ:

תלמוד בבלי, מסכת תענית דף ט עמ' א

אשכחיה ר' יוחנן לינוקיה דריש לקיש דיתיב ואמר (משלי יט, ג) אולת אדם תסלף דרכו
ועל ה' יזעף לבו יתיב רבי יוחנן וקא מתמה אמר מי איכא מידי דכתיבי בכתובי דלא רמיזי
באורייתא א"ל אטו הא מי לא רמיזי והכתיב (בראשית מב, כח) ויצא לבם ויחרדו איש אל
אחיו לאמר מה זאת עשה אלהים לנו.

ספורנו על בראשית מב פסוק כח

מה זאת עשה אלהים לנו. שנתן בלב זה עם היותו ירא אלהים שיעשה לנו זאת כדי לכבוש
אותנו לעבדים בבואנו אליו כאמרם אחר כך ולקחת אותנו לעבדים וזה לשלם לנו מדה כנגד
מדה על מכירת אחינו.

בעל הכתב והקבלה / רבי יעקב צבי מקלנבורג

"ומן התימה איך שכחו מהר מה שאמרו אבל אשמים אנחנו" - ול"נ אחרי כי מלות מה
זאת מופסקות בתביר, איננו מחובר למה שאחריו, והם שני מאמרים, בתחלה היו תמהים
ומשתוממים על מציאת הכסף ומצטערים על העליל המכוונת בזה עז"א, מה זאת ! ומיד שמו
על לבם שאין זה מקרה אבל מאת ה' היתה זאת להפרע מהם מדה כנגד מדה, וכמו שהצדיקו
עליהם את הדין בתחלה באמרם אבל אשמים אנחנו על אחינו, כי ראו שנפרעו מדה כנגד
מדה, שהם חשדוהו למרגל ולמוציא דבה, וכמו שהשליכוהו לבור כן נחשדוהו הם למרגלים
ונשלכו לבור ולמאסר, וכן שמעון שהיה העיקר במכירתו נשאר עתה מאוסר בבית המשמה,
כן עתה כאשר נמצא הכסף בפי אמתחת לוי, שהוא היה ג"כ העיקר במכירה הבינו כי יד ה'
עשתה זאת להם, והצדיקו עליהם את הדין ואמרו "עשה אלהים לנו" אין זה פועל מקרה
אבל בא בהשגחה עלינו; והנה (בתענית ט') אמר ינקא דר"ל על מאמרם מה זאת עשה אלהים
לנו, אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו (משלי), דעתו כדעת המפרשים בזה שהתרעמו
על מדותיו ית', אמנם ר' יוחנן דקא מתמה ואמר, ע"ש. נראה שהבין כוונת המקרא בדרך
שביארנוהו, שהצדיקו עליהם את הדין, ע"ש שמפירוש רש"י שם בגמרא אינו נראה כן.

מלבי"ם על בראשית פרק מב פסוק כח

מה זאת עשה אלהים לנו. כי על הראשונות כבר החליטו שהוא עונש מאת ה' על מכרם בכסף צדיק, אבל זאת מענין הכסף שהוא עלילה חדשה לא ידעו ליחס לו עון שבעבורו קרה להם זאת, ושאלו מה זאת לאיזה חטא ניחס דבר זה שעשה אלהים לנו בעבורו.